

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет філології та соціальних комунікацій

“Затверджую”

Голова вченої ради
факультету філології та
соціальних комунікацій
канд. філол. наук,
доц. Юносова В.О.

24.09.2019 р. (протокол №2)

АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН З МЕДІАКОМУНІКАЦІЙ

Програма підсумкової атестації

Освітній ступінь: магістр

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія (українська мова і література) / (слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – російська)

Спеціалізація: медіакомунікації

2019 р.

Програма атестаційного екзамену з медіакомунікацій складена на основі освітньо-професійної програми «Філологія» та положень «Про європейську кредитно-трансферну систему», «Про моніторинг та контроль якості навчання», «Положення про організацію навчального процесу».

Укладачі:

кандидат філологічних наук, доцент Костромицький Р. І.,
кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент Носко А.М.

Програма обговорена та затверджена на засіданні кафедри соціальних комунікацій.

Протокол № 2 від 30 серпня 2019 р.

Завідувач кафедри соціальних комунікацій,
доцент Ю. О. Мельнікова

Зміст

1.	Пояснювальна записка	4
2.	Зміст атестаційного екзамену з медіакомунікацій	5
3.	Питання до атестаційного екзамену з медіакомунікацій	13
4.	Критерії оцінювання	18
5.	Список рекомендованої літератури	19

1. Пояснювальна записка

Мета атестаційного екзамєну з медіакомунікацій. Підсумкова атестація випускників факультету філології та соціальних комунікацій Бердянського державного педагогічного університету з медіакомунікацій є підсумковою формою перевірки і оцінки науково-теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищого освітнього ступеня "магістр", які здобули освіту філолога. Іспит має на меті перевірити і оцінити теоретичну підготовку здобувачів вищої освіти, їх практичні навички критичного мислення, наявність в них спеціальних знань з медіакомунікацій, а саме: історичних процесів розвитку, функціонування та сучасних тенденцій в українських й зарубіжних ЗМІ, закони діяльності радіомовлення загалом і радіожурналістики на теоретичному та практичному рівнях, засади тележурналістики, специфіку та складові телевізійної комунікації, технології створення аудіовізуального продукту, системи жанрів різних видів журналістики, методи роботи з джерелами інформації та інше.

До білетів, які пропонуються здобувачам вищої освіти під час підсумкової атестації, включаються три теоретичні питання та одне практичне завдання. Усього 30 білетів. Час підготовки 40 хвилин.

Під час підсумкової атестації здобувач вищої освіти має продемонструвати:

- знання:
 - функції і класифікацію засобів масової інформації по способу передачі інформації і по каналам сприйняття;
 - негативні тенденції, що створюють засоби масової інформації;
 - принципи, засоби, методи збору, систематизації, узагальнення і використання аудіовізуальної та друкованої інформації;
 - закони композиції телевізійного тексту, специфіку поєднання звукового та візуального ряду;
 - особливості створення телепередачі залежно від жанру;
 - джерел виникнення та початкових стадій поширення перших інформаційних повідомлень;
 - складових журналістської майстерності;
 - методів збору та джерел журналістської інформації;
 - родів, видів та жанрів сучасної журналістики;
 - методик створення журналістських текстів різних жанрів, їх суттєві ознаки;
 - етичних норм та професійних стандартів роботи журналіста;
 - правові та економічні основи функціонування редакції газети (радіо, телебачення);
 - жанрово-стильового спектру радіожурналістики; особливостей взаємодії з радіоаудиторією;
 - місце й роль телебачення в системі соціальних комунікацій та суспільно-політичних процесах;
 - принципи організації телевізійного мовлення, особливості управління телевиробництвом на загальнонаціональному та регіональному рівнях, суспільні функції телебачення;
- вміння:
 - виявляти маніпулятивний контент медіа;
 - орієнтуватися в сучасному медіа просторі;
 - розуміти основні принципи функціонування різних видів масової інформації;

- розрізняти інформацію за рівнем впливу на особистість, аналізувати й оцінювати тексти медіа повідомлення.
- працювати з різними джерелами (електронними, письмовими, усними), отримувати інформацію від осіб, які є джерелом, перевіряти надійність та достовірність отриманої інформації;
- здійснювати моніторинг, аналіз та оцінку медіа;
- відображати дійсність способом повідомлення, тлумачення, коментування, інтерпретації фактів; уміння підготувати матеріали для ЗМІ в різних жанрах з урахуванням особливостей, технологічних вимог та аудиторії кожного виду ЗМІ;
- працювати в Інтернет та інших системах, в режимах off-line та on-line.
- орієнтуватися в теоретико-методологічних та практичних аспектах газетної, радіо та тележурналістики;
- професійно оперувати поняттями, термінами та ключовими категоріями з курсів;
- розрізняти журналістські твори різних видів ЗМІ за жанром.

2. Зміст атестаційного екзамєну з медіакомунікацій

Медіаосвіта та медіаграмотність як освітні категорії. Історія розвитку медіаосвіти. Суспільне значення медіаосвіти. Визначення та сутність поняття «медіаграмотність». Напрямок заходів науковців у сфері медіаосвіти. Медіаосвіта в Росії. Медіаосвіта в Україні. Зв'язок дисципліни з іншими науками: соціальною педагогікою, психологією, філософією, культурологією, іншими гуманітарними навчальними дисциплінами. Методологічні та світоглядні установки стосовно інформатизації освіти.

Загальна характеристика медіаосвіти як дисципліни. Зміст і основні завдання медіаосвіти, її зв'язок із соціальною педагогікою, психологією, філософією, культурологією, іншими гуманітарними навчальними дисциплінами. Методологічні та світоглядні установки стосовно інформатизації освіти. Тлумачення термінів «медіаосвіта», «медіапедагогіка», «медіа грамотність».

Місце медіаосвіти в процесі підготовки педагогічних працівників. Тлумачення термінів «медіаосвіта», «медіапедагогіка», «медіаграмотність». Класифікація та функції сучасних медіа за соціально-педагогічними критеріями: місце використання (індивідуальні, групові, масові, робочі та ін.), зміст інформації (ідеологічні, політичні, морально-виховні, пізнавально-навчачі, естетичні, економічні, екологічні), функції та цілі використання (отримання інформації, освіти, спілкування, соціальне управління тощо), розвиток впливу на особистість (розвиток кругозору, самопізнання, самонавчання, соціалізація та ін.).

Місце медіаосвіти в процесі підготовки педагогічних працівників. Основні теорії медіаосвіти. Визначення понять. Короткий історичний огляд. Ключові теорії медіаосвіти. Практична цінність теорій медіаосвіти.

Світовий досвід впровадження медіаосвіти. Світовий досвід становлення медіаосвіти в першій половині XX ст. (Канада, США, Австралія, Великобританія, Франція, Німеччина, Росія та ін.). Розвиток медіаосвіти в провідних країнах заходу в 1960-х рр. Впровадження медіаосвіти як частина освітньої політики та як частина основних прав громадян на свободу висловлювання і права на інформацію, як один із вагомих інструментів підтримки демократії. Ключові етапи розвитку медіаосвіти за кордоном у 1970 - 1990-х рр. Уведення медіаосвіти

до національних навчальних планів, до системи додаткової, неформальної та освіти впродовж життя.

Освіта для медіа в цифрову еру. Ініціативи Європейської Комісії з медіаграмотності. Комюніке з медіаграмотності (2007 р.). Загальноєвропейська аудіовізуальна політика. Директива з Аудіовізуального медіасервісу. Розвиток проєктів для створення мереж, які сприяють взаємовигідному обміну знаннями та досвідом у сфері медіаосвіти. Європейські критерії медіаграмотності.

Характеристика найбільш відомих концепцій зарубіжної медіаосвіти. Практичний досвід реалізації медіаосвітніх програм в Австрії, Великій Британії, Канаді, Німеччині, Росії, США, Фінляндії, Франції, країнах Східної Європи та ін.

Законодавчі та нормативно-правові акти щодо адаптації молоді до соціально-економічних умов суспільства. Характеристика міжнародного законодавства. Декларація прав людини щодо свободи переконань та свободи шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами незалежно від державних кордонів. Конвенція про права дитини щодо забезпечення через засоби масової інформації вільного доступу до інформації і матеріалів, що сприяють соціальному, духовному, і моральному благополуччю, здоровому фізичному і психічному розвитку.

Матеріали Міжнародної палати при ЮНЕСКО. «Діти і насильство на екрані» (матеріали міжнародних науково-педагогічних конференцій, інтернетсайти, книги і журнали, що присвячені негативному впливу медіа на юнацьку аудиторію).

Захист інтелектуальної власності в Україні. Основні етапи розвитку авторського права та суміжних прав у медіа просторі – форми порушення та механізми захисту. Авторські та суміжні права в Україні.

Характеристика українського законодавства. Законодавство України: про вищу освіту щодо прав осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі; про захист суспільної моралі; про молодіжні та дитячі громадські організації щодо надання їм інформації про державну політику з питань соціальної адаптації, становлення та розвитку молоді, сприянню зайнятості молоді в соціально-економічному секторі.

Конституція України як гарант права, свободи та обов'язків людини.

Загальне поняття про медіа. Поняття про масову комунікацію. Поняття «комунікація». Спілкування та комунікації. Визначення масової комунікації. Поняття про мас-медіа: теоретичні й історичні аспекти. Властивості мас-медіа. Вивчення ефектів масової комунікації.

Когнітивно-інституційний підхід до масової комунікації. Поняття інформації. Соціальна інформація та її властивості. Інформація в журналістиці. Текст та інші носії інформації в мас-медіа.

Теорії масової комунікації. Теорія стереотипів. Теорія когнітивного дисонансу. Теорія користі та задоволення. Теорія навчання та теорія пізнання. Структурно-функціональний підхід. Теорія спіралі мовчання. Теоретичні основи свободи преси. Теорія порядку денного М. Мак-Кобса і Д. Шоу. Теорія гейткіперів К. Левіна.

Професійні стандарти в медіа. Достовірність (як відповідність дійсності). Баланс думок (в тому числі і через право заключного коментаря, баланс синхронів, контекст висловлювань). Виокремлення фактів від коментарів, своєчасність (як поєднання оперативності з актуальністю). Повнота (як представлення всієї вагомості інформації з теми, так і присутність бек-граунду). Точність (ознаки перевірки

інформації та діючих осіб). Права субкультур. Обов'язковість посилань на джерело (і тому числі первинність та вторинність джерел). Не застосування мови ворожості, толерантність. Дотримання права людини на приватне життя.

Проблема дотримання журналістом професійних стандартів. Роль медіа в суспільстві. Історія виникнення стандартів. Поняття етичного кодексу та його роль. Функція професійних стандартів журналістики. Перелік та визначення базових професійних стандартів журналістики.

Порушення стандартів і маніпулювання в медіа. Маніпулювання аудиторіями через порушення стандартів. Приклади порушення стандартів: цензура, мова ворожнечі, джінса.

Медіа як бізнес. Своєрідність медійної інформації. Алгоритми функціонування медіа компаній. Джерела прибутку медіа. Механізм визначення аудиторії медіа компаній. Цикл зростання медійної компанії. Бізнес-модель медіа компанії.

Медійний ринок України. Інформація як товар медіа. Ефірні телекомпанії. Телемовні компанії. Продакшн (продюсерські) компанії. Бізнес-модель видавничої компанії. Бізнес-модель телекомпанії. Інші джерела отримання прибутку телепідприємствами. Нові технології в ТБ.

Алгоритми визначення аудиторії медіакомпаній. Рейтинг телеканалу. Частка аудиторії. Дослідження телевізійної аудиторії. Довіра до преси. Медіа та їхні аудиторії. Кількісні дослідження. Якісні дослідження.

Маніпулятивні можливості телебачення. Особливості кінематографу і художнього телебачення як синтезу мистецтв, виробництва і соціальної комунікації. Особливості сприйняття аудіовізуального образу: реальність, що фіксується, реальність, що зображена в фільмі, реальність, що відтворена глядачем.

Кіно і телебачення – нова аудіовізуальна мова. Специфіка кіно: синтетичність кіно образу. Природа кінозображення. Поняття екранного простору і часу. Ефект присутності.

Робота над отриманням навичок з цифрової аудіовізуальної грамотності. Виробництво різножанрових аудіовізуальних творів (документальні фільми, кліпи, сторі тощо). Від великого кіноекрану до маленьких підручних екранів (мобільне відео, мультижанти). Освоєння мови рухомих зображень та використання їх прийомів як пізнання сучасного світу.

Кінематограф як форма соціальної комунікації. Кіно як екранна культура. Мова кіно. Фільм і реальність. Кіножанр як комунікація між виробником і аудиторією. Кіно й нові технології.

Специфічна мова кінематографу. Основні кінематографічні коди: жанр, робота камери, монтаж, освітлення, колір, мізансцена. Кадр як основний складник кінофільму. Види монтажу: паралельний, асоціативний, послідовний. Темп монтажу. План як одиниця кінограматики. Чергування планів. Рух камери. Ракурс. Три основні елементи використання звуку: діалог, музика звукові ефекти. Колір у кіно. Чорно-біле мистецтво. Кіножанр як комунікація між виробником і аудиторією.

Специфіка газетного видання. Газета як вид медіа. Газета й інші медіа. Структура сучасної газети. Газетні жанри. Стандарти подання інформації в газеті. Газети як медіа бізнес. Газета в епоху нових медіа

Архітектура газетного видання. Композиційні особливості газетного видання. Зображальні та декоративні елементи газети як прояв її індивідуальності. Шрифтова політика газетного видання. «Внутрішня архітектура» газети.

Проблеми сучасної української преси. Проблема довіри аудиторії. Преса і аудиторія. Власність на газети, «місцева концентрація» в руках місцевої влади. Особливості ринку української преси.

Визначення і характеристика «нових медіа». Розвиток Інтернету, технологічний прогрес і людська природа. Особливості сприйняття інформації в Інтернеті. Стилістика роботи журналіста в Інтернеті.

Нові медіа та їх технологічні можливості. Створення та поширення інформації. Інструменти нових медіа - від YouTube і Google до Facebook та Twitter. Групова робота та залучення користувачів до створення інформаційного продукту. Перевірка інформації в Інтернеті.

«Мультимедійність» як складова сучасного і конкурентного інформаційного продукту. Різноманітність подачі інформації на одному носії. Засади застосування принципу «багатосторонньої комунікації» в нових медіа на противагу принципу «односторонньої комунікації» в традиційних медіа.

Тенденції у сфері «нових медіа». Достовірність. Веб 2.0. Вікіпедія. Соціальні мережі. Конфіденційність. Інтернет-медіа. Кібер-простір. Зміни у контенті. Нові технології виробництва новин. Нові технології отримання новин. Нові носії і платформи.

Засоби створення ефективного інтернет-контенту. Принципи композиційної побудови сайту (доцільності; єдності складових; домінант; супідрядності частин у цілому; рівноваги, врівноваженості частин цілого; гармонії тощо). Подача «шапки» та «підвалу». Засоби виділення. Особливості дотримання колірної гармонії. Розмір шрифту (кегль) та міжрядкових відстаней. Вимоги до дизайну головних та внутрішніх сторінок сайту. Розробка графіки (зображення, діаграми, ментальні карти, блок-схеми інфографіка), допоміжні сервіси. Основи роботи з відео. Підготовка текстових документів: а) структура новини; б) вимоги до написання заголовків, підзаголовків, ліду; в) особливості адаптації матеріалів традиційних ЗМІ; г) специфіка мови веб-публікації; г) написання матеріалів для рекламно-інформаційних сайтів. Загальна візуалізація як результат узгодження графіки, відео та текстів. Авторське право при використанні чужого контенту. Офіційно безкоштовний контент. Публікація матеріалів в Інтернеті.

Специфіка редагування інтернет-контенту. Редакторські професії в нових медіа: контент-редактор, редактор новинної стрічки, редактор читачького контенту, редактор мультимедійного контенту, редактор з цифрових інновацій, редактор соціальних мереж. Аналіз матеріалів Інтернету та інших джерел для написання оригінальних текстів. Підготовка тексту до публікації та просування у пошукових системах. Редагування та оптимізація готових текстів. Рерайтинг. Укладання та контроль стрічки новин.

Аналіз медіа текстів різних жанрів. Критичне сприйняття. Ідеологічний аналіз. Аналіз репрезентації. Декодування медіа текстів. Аналіз стереотипів. Сюжетний (нарративний) аналіз. Жанровий аналіз. Іконографічний аналіз. Семіотичний аналіз. Контекстуальний аналіз. Комерціалізація. Аналіз медіа в контексті ринку.

Сучасні засоби масової інформації як психолого-педагогічні складові підготовки вчителя. Аутизація особистості. Спеціалізовані комп'ютерні

програми, системи віртуальної реальності їх вплив на особистість. Професійно орієнтовані імітаційні програми. Комп'ютерна анімація та імітація. Позитивні і негативні наслідки застосування медіа технологій навчання. Поняття «медіаосвіта» (media education) і «медіапедагогіка», «медіакультура», «медіаграмотність», «аудіовізуальна грамотність». Використання засобів масової інформації і комунікації як допоміжних засобів у викладанні інших галузей знань. Взаємозв'язок і відмінні особливості засобів масової інформації як психолого-педагогічної складової і допоміжних засобів.

Роль медіа у формуванні адаптаційного середовища для молоді. Орієнтація на інформацію як ланка соціальної адаптації. Формування світоглядних позицій учнів загальноосвітніх шкіл і здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів засобами масової інформації. Політичні, правові, трудові, патріотичні, моральні, релігійні, естетичні, філософські погляди як головні чинники навчально-виховного процесу та їх висвітлення аудіовізуальними інформаційними засобами. Якість і об'єктивність інформації.

Вплив медіа на розвиток особистості. Проблема медіасоціалізації. Особливості медійного впливу на дітей різного віку. Позитивний медійний вплив. Медіа як ресурс особистості. Вплив медіа на інтелектуальний розвиток.

Медіапедагогіка і основи медіаграмотності як психолого-педагогічні складові підготовки педагогічних працівників. Специфіка сучасних засобів масової інформації, приклади їх використання в освітній галузі, особливості використання медіаінформації учнями загальноосвітніх шкіл та здобувачами вищої освіти вищих навчальних закладів. Поєднання традиційних методів навчання з засобами масової інформації і комунікації. Роль педагога в реалізації систем навчання. Види комп'ютерних програм навчання.

Формування моральних принципів. Проблеми інтимного світу особистості. Джерела формування інтимної сфери особистості. Зміст духовно-інтимної сфери. Найпростіші та найвищі почуття в інтимній сфері. Близькі стосунки чоловіка і жінки як механізм розвитку духовної сфери особистості. Еротика і порнографія. Характерні спільності та відмінності. Сприйняття здобувачами вищої освіти натуралістичного, непристойного зображення статевого життя в творах живопису, літературі, фото, кіно, телепрограмах, аудіо- та відео матеріалах, друкованих матеріалах відповідного контенту, Інтернет тощо.

Медіаосвіта та її вплив на розвиток дитини. Вплив медіа на емоційний і вольовий розвиток. Проблема медіа залежності. Вплив на стосунки. Парасоціальне спілкування. Проблема медіанасильства та зростання агресії. Правила користування медіа.

Організаційно-методичні аспекти формування основ аудіовізуальної грамотності учнів. Сприйняття і переробка інформації, розвиток критичного мислення і уміння розуміти сутність повідомлень. Маніпулювання свідомістю. Прихований зміст медіаповідомлень. «Темники» та інформація на замовлення (фотоколлаж та кіно- і телесюжети). «Купюри», фото/кіно/телемонтаж та інформаційні матеріали вирвані із контексту. Недостовірна інформація та засоби її розповсюдження. Комерційна медіа інформація і деформація дійсності. Корупційні схеми у засобах масової інформації і їх вплив на свідомість учнів загальноосвітніх шкіл і здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів.

Роль медіа у формуванні сучасної картини світу. Класифікація засобів масової інформації за способом передачі інформації. Класифікація засобів масової

інформації за каналами сприйняття. Соціально-педагогічні критерії використання медіа. Латентні функції медіа та їх вплив на суспільну свідомість та свідомість особистості. Медіа як засоби масової інформації і комунікації. Вплив медіа на різні вікові категорії осіб, які навчаються. Рівні критичного мислення. Пошук, обробка і презентація інформаційного матеріалу. Педагогічні аспекти медіаграмотності. Сучасна система медіа (медіаланшафт) України. Латентні функції медіа, прихований вплив на суспільну свідомість та свідомість особистості.

Комерційна медіа інформація і деформація дійсності. Корупційні схеми у засобах масової інформації і їх вплив на свідомість учнів загальноосвітніх шкіл і здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів. Телевізійні ток-шоу і аудіо-програми («Свобода», «Свобода слова», «Я так думаю», авторські радіопрограми) їх ідеологічна спрямованість і правдивість. Теледебати, їх політична спрямованість. Спецмедіапроекти на кшталт Кашиперовського, Алана Чумака, Аделаджи, «федеральний суддя» та інші. Елементи навіювання та їх наслідки і прояви в суспільстві (злочинність, наркоманія, розпуста та інші негативи).

Технології орієнтації в інформаційних потоках сучасного глобалізованого суспільства. Основні риси критичного мислення за В. Болотовим і Дж.Спіро щодо: застосування знань для прийняття рішень; використання різноманітних смислів і підходів; виявлення і перевірка передумов; надання розумних і обґрунтованих аргументів; доведення чи недоведення аргументів; дослідження.

PR-акції в засобах масової інформації. Характеристика сучасного мистецтва, субкультура і контркультура молоді з позитивним ракурсом наркотиків, алкоголю, тютюнокуріння, міжетнічні та міжнаціональні стереотипи. Незбезпека формування парасоціальних відносин з медіаперсонажами. Гіперболізовані ознаки медіаповідомлень.

Мультимедійність як психолого-педагогічні умови сприйняття і засвоєння навчального матеріалу. Індивідуалізація навчання. Роль комп'ютера в творчому мисленні, активізації пізнавальної діяльності учнів загальноосвітніх шкіл та здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів. Навчальні ресурси глобальної мережі Інтернет. Психічні явища від локальних (використання комп'ютерного сленгу) до глобальних, пов'язаних з впливом на особистість (Інтернетзалежність, синдром хакера тощо).

Соціальне значення відеоігор. Сутність відеоігор, яка визначає їхню особистість в індустрії розваг. Специфіка драматургії та мультимедійності відеоігор. Регулювання розповсюдження відеоігор. Історія розвитку відеоігор. Класифікація відеоігор. Жанри відеоігор.

Спеціалізовані комп'ютерні програми, системи віртуальної реальності їх вплив на особистість. Професійно орієнтовані імітаційні програми. Комп'ютерна анімація та імітація. Позитивні і негативні наслідки застосування медіа технологій навчання. Зниження рівня моральних і духовних потреб молоді, створення кумирів, негативних ідеалів, героїв та інше. Дезорієнтація особистості, крайній негативізм як підґрунтя різних фобій. Надлишковий оптимізм та прикрашання подій як підґрунтя дисфункцій очікувань і розпачу. Тенденції сучасних медіа: кримінальна хроніка, спецпроекти, що пропагують культ насилья, незаконного збагачення, «красивого» життя тощо.

Радіо як мас-медіа. Радіогрупи в Україні. Визначення формату радіо. Класифікація форматів. Музичні й немусичні. Музика як масова культура.

Жанрова специфіка радіопередач. Загальні норми редагування радіопрограм. Жанри радіожурналістики. Текст і фактура новинарного радіоповідомлення. Радіоповідомлення. Ведучий на радіо. Засоби творення та редагування звукової метафори в сучасному радіодискурсі. Завдання та обов'язки редактора на радіо.

Особливості роботи із створення радіопрограми. Жанри радіожурналістики. Етапи створення радіопрограм. Загальні норми редагування радіопрограм. Завдання та обов'язки редактора на радіо. Засоби творення та редагування звукової метафори в сучасному радіодискурсі. Радіоповідомлення, текст і фактура новинарного радіоповідомлення. Авторська радіопрограма. Особливості роботи радіоведучого.

Формування критичного мислення у здобувачів вищої освіти та школярів. Розвиток мислення як основний аспект на сучасному етапі розвитку освітнього сектора. Знання як матеріал або результат мисленнєвої діяльності. Аналітико-синтетична діяльність тих, хто навчається, як основа для формування мислення, визначальне завдання в діяльності здобувачів вищої освіти, педагогічних та науково-педагогічних працівників. Тренування творчих, критичних, дослідницьких навичок (умінь, здібностей), напрацювання рефлексорного відношення до свого «Я», моральної та соціальної відповідальності.

Впровадження в українську педагогіку технології критичного мислення. Теорія медіаосвіти як засіб формування «критичного мислення» (Critical Thinking Approach, Critical Democratic Approach) і його теоретична база (синтез «захисної», «семіотичної» і «ідеологічної» теорій). Критичне мислення як здатність аналізувати медіаінформацію з врахуванням стандартів логіки, психолого-етичного та естетичного підходів.

Робота з розвитку критичного мислення. Основні риси критичного мислення за В. Болотовим і Дж.Спіро щодо: застосування знань для прийняття рішень; використання різноманітних смислів і підходів; виявлення і перевірка передумов; надання розумних і обґрунтованих аргументів; доведення чи недоведення аргументів; дослідження. Умови розвитку критичності мислення: створення середовища спілкування, проведення дискусій, диспутів, «мозкових» атак та ін. Аналіз впливу медіатекстів на здобувачів вищої освіти, розвиток «критичного мислення» аудиторії по відношенню до медіаформації. Технологія розвитку критичного мислення в процесі медіаосвіти.

Об'єктивні і суб'єктивні причини викривлення інформаційного простору. Маніпулятивні засоби в телевізійних новинах. Маніпулятивний потенціал телевізійних політичних ток-шоу. Маніпулятивний потенціал Інтернету. Риторичний інструментарій маніпуляцій. Маніпулятивний інструментарій виборчих технологій. Нові професії по роботі з інформаційним простором, які задіяні в сфері маніпуляцій.

Профілактика сучасних маніпулятивних технологій мас-медіа. Утвердження в сучасних демократичних суспільствах принципів законності, прозорості, доступності, врахування культурної, ідеологічної та політичної багатоманітності в суспільстві, врахування в інформаційно-комунікаційній діяльності загально визнаних міжнародних норм та стандартів.

Найбільш поширені технології підсвідомого впливу засобів масової інформації. Метод Сократа. Нейролінгвістичне програмування. Якірна тактика. Сутність. Закон конгруентності. Метод фрагментації або «Білий шум». Метод

опитування громадської думки або створення рейтингів. Метод контекстної, або опосередкованої комунікації, або метод "Рейтинг-технології". Метод відволікання або "Копчений оселедець" (red herring). Метод об'єктивного підходу (підбір фактів і вмілий їх коментар). Метод історичних аналогій (використання інтелектуального потенціалу аудиторії). Метод "навішування" ярликів і епітетів. Метод семантичного маніпулювання.

Маніпулятивні можливості медіа. Реклама як інструмент маніпуляцій. Маніпуляція підсвідомістю. Емоційні мотиви рекламного впливу на особистість реципієнта. Використання мотивів підсвідомого впливу. Приховані мотиви в медіатекстах: (мотиви: надійності та якості, комфорту і розваг, імітації та наслідування, закон авторитету, психологія натовпу, авторитету тощо).

Прийоми і технології впливу. Активне використання в засобах масової інформації слухів. Надання в засобах масової інформації повідомлення "новини пошепки". Використання в засобах масової інформації суперечливих фактів (сигналів). Проведення зондування суспільної думки шляхом надання в засобах масової інформації ніби-то засекреченої інформації з "анонімних" джерел.

Використання медіа сучасних наукових досягнень. Впровадження у роботу мас-медіа технологій підсвідомого впливу на здобувачів вищої освіти та учнівську молодь, порушення високих стандартів щодо захисту суспільної моралі, законодавчих норм про засоби масової інформації.

Новинні стандарти. Джерела новин. Принципи побудови новини. Світові новинні агентства. Українські новинні агентства. Професійні новинні стандарти. Відповідальність за порушення новинних стандартів. Замовні матеріали та їх ознаки (джинси).

Залежність змісту новин від редакційної політики. Найбільші медіа власники в Україні. Закон «Про прозорість медіавласності». «Етичний кодекс українського журналіста». Вплив медіа власників на редакційну політику. Протидія порушенню журналістської етики.

Порушення стандарту балансу думок. Баланс думок і структура матеріалу. Баланс думок та аргументація. Дотримання балансу думок в умовах війни.

Стандарти достовірності і точності. Критерій правдивості інформації. Джерела інформації та їх перевірка: контрольні питання. Особливості цитування інформації та стандарт точності.

Стандарт повноти інформації. Шість класичних запитань для визначення повноти інформації. Бекграунд та маніпуляції з ним. Обмеження стандарту повноти в умовах війни.

Стандарт відокремлення фактів від коментарів. Випадки необхідності журналістських коментарів. Вимоги до оприлюднення соціологічних опитувань. Інтернет-технології і новини. Історія цензури в Україні.

Методика викладання медіаграмотності. Актуальність та стан розробки проблеми у сучасній педагогічній науці. Визначення понять. Цілі та функції методики викладання медіа грамотності. Технологія методичного забезпечення викладання медіа грамотності. Форми та методи методичного забезпечення викладання курсу «Медіаграмотність».

Медіа в навчально-виховному процесі вищих педагогічних навчальних закладів. Використання можливостей засобів масової інформації і комунікації в освітній діяльності загальноосвітніх і вищих навчальних закладів. Вплив аудіовізуальної інформації на навчання і виховання учнів загальноосвітніх шкіл і

здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів. Використання аудіовізуальної інформації педагогічними і науково- педагогічними працівниками в практичній діяльності. Соціальна інформація та її основні характеристики: кількість, цінність, зміст, об'єктивність, адекватність, достовірність, точність, оперативність, надійність.

Роль батьків у формуванні морально-етичних орієнтирів, навчання молоді правильно орієнтуватися у пропозиціях сучасних мас-медіа, відрізняти справжнє від фальшивого, формувати власну думку. Приклади маніпуляцій в засобах масової інформації, їх соціальна безпека. Ін'сценічний характер медіаосвіти як запобіжна ланка від шкідливих впливів медіа.

Медіакомпетентність та медіакомпетенція педагогічних та науково-педагогічних працівників. Медіакомпетенції педагогічних і науково-педагогічних працівників. Дідактичний і виховний потенціал медіа. Характеристика етичних, культурологічних, духовних, моральних складових аудіовізуальної інформації. Специфіка вибудовування відносин між медіа і особистістю, медіа і культурою, медіа і освітою. Медіаосвіта як складова в системі освіти впродовж життя.

3. Питання до атестаційного екзамену з медіакомунікацій

1. Медіаосвіта та медіаграмотність як освітні категорії.
2. Історія розвитку медіаосвіти. Суспільне значення медіаосвіти. Визначення та сутність поняття «медіаграмотність». Медіаосвіта в Україні. Зв'язок дисципліни з іншими науками.
3. Загальна характеристика медіаосвіти як дисципліни. Зміст і основні завдання медіаосвіти, її зв'язок із соціальною педагогікою, психологією, філософією, культурологією, іншими гуманітарними навчальними дисциплінами.
4. Тлумачення термінів «медіаосвіта», «медіапедагогіка», «медіа грамотність».
5. Місце медіаосвіти в процесі підготовки педагогічних працівників. Тлумачення термінів «медіаосвіта», «медіапедагогіка», «медіа грамотність».
6. Класифікація та функції сучасних медіа за соціально-педагогічними критеріями.
7. Основні теорії медіаосвіти. Визначення понять. Короткий історичний огляд. Ключові теорії медіаосвіти. Практична цінність теорій медіаосвіти.
8. Світовий досвід впровадження медіаосвіти. Уведення медіаосвіти до національних навчальних планів, до системи додаткової, неформальної та освіти впродовж життя.
9. Характеристика найбільш відомих концепцій зарубіжної медіаосвіти. Практичний досвід реалізації медіаосвітніх програм в Австрії, Великій Британії, Канаді, Німеччині, Росії, США, Фінляндії, Франції, країнах Східної Європи та ін.
10. Законодавчі та нормативно-правові акти щодо адаптації молоді до соціально-економічних умов суспільства.
11. Авторське право та суміжні права в медіа просторі.
12. Характеристика міжнародного законодавства.
13. Правове регулювання медіа в Україні. Захист інтелектуальної власності в Україні. Конституція України як гарант права, свободи та обов'язків людини.

14. Поняття про масову комунікацію. Поняття «комунікація». Поняття про мас-медіа: теоретичні й історичні аспекти. Властивості мас-медіа. Вивчення ефектів масової комунікації.
15. Когнітивно-інституційний підхід до масової комунікації. Поняття інформації. Соціальна інформація та її властивості. Інформація в журналістиці. Текст та інші носії інформації в мас-медіа.
16. Теорії масової комунікації.
17. Протистояння маніпуляціям при порушенні журналістських стандартів
18. Професійні стандарти в медіа. Проблема дотримання журналістом професійних стандартів.
19. Поняття етичного кодексу та його роль. Функція професійних стандартів журналістики. Перелік та визначення базових професійних стандартів журналістики.
20. Порушення стандартів і маніпулювання в медіа. Маніпулювання аудиторіями через порушення стандартів. Приклади порушення стандартів: цензура, мова ворожнечі, джінса.
21. Медіа як бізнес. Своєрідність медійної інформації. Алгоритми функціонування медіа компаній.
22. Медійний ринок України. Інформація як товар медіа. Ефірні телекомпанії. Телемовні компанії. Продакшн (продюсерські) компанії. Бізнес-модель видавничої компанії.
23. Маніпулятивні можливості телебачення. Особливості кінематографу і художнього телебачення як синтезу мистецтва, виробництва і соціальної комунікації.
24. Кіно і телебачення - нова аудіовізуальна мова. Специфіка кіно: синтетичність кіно образу. Природа кінозображення. Поняття екранного простору і часу. Ефект присутності.
25. Кінематограф як форма соціальної комунікації. Кіно як екранна культура. Мова кіно. Фільм і реальність. Кіножанр як комунікація між виробником і аудиторією. Кіно й нові технології.
26. Специфічна мова кінематографу. Кіножанр як комунікація між виробником і аудиторією. Аналіз фільму через призму жанру.
27. Специфіка газетного видання. Газета як вид медіа. Архітектоніка газетного видання.
28. Проблеми сучасної української преси. Проблема довіри аудиторії. Особливості ринку української преси.
29. Визначення і характеристика «нових медіа». Розвиток Інтернету, технологічний прогрес і людська природа. Особливості сприйняття інформації в Інтернеті.
30. Нові медіа та їх технологічні можливості. Групова робота та залучення користувачів до створення інформаційного продукту.
31. Перевірка інформації в Інтернеті.
32. «Мультимедійність» як складова сучасного і конкурентного інформаційного продукту. Різноманіття подачі інформації на одному носії.
33. Тенденції у сфері «нових медіа». Достовірність. Веб 2.0. Вікіпедія. Соціальні мережі Конфіденційність. Інтернет-медіа.
34. Засоби створення ефективного інтернет-контенту. Авторське право при використанні чужого контенту. Публікація матеріалів в Інтернеті.

35. Специфіка редагування інтернет-контенту. Редакторські професії в нових медіа: контент-редактор, редактор новинної стрічки, редактор читачького контенту, редактор мультимедійного контенту, редактор з цифрових інновацій, редактор соціальних мереж. Аналіз матеріалів Інтернету та інших джерел для написання оригінальних текстів.
36. Використання можливостей засобів масової інформації в освітній діяльності
37. Аналіз медіа текстів різних жанрів.
38. Сучасні засоби масової інформації як психолого-педагогічні складові підготовки вчителя. Використання засобів масової інформації і комунікації як допоміжних засобів у викладанні інших галузей знань.
39. Роль медіа у формуванні адаптаційного середовища для молоді. Орієнтація на інформацію як ланка соціальної адаптації. Формування світоглядних позицій учнів загальноосвітніх шкіл і здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів засобами масової інформації.
40. Політичні, правові, трудові, патріотичні, моральні, релігійні, естетичні, філософські погляди як головні чинники навчально-виховного процесу та їх висвітлення аудіовізуальними інформаційними засобами. Якість і об'єктивність інформації.
41. Вплив медіа на розвиток особистості. Проблема медіасоціалізації. Особливості медійного впливу на дітей різного віку.
42. Медіапедагогіка і основи медіаграмотності як психолого- педагогічні складові підготовки педагогічних працівників. Специфіка сучасних засобів масової інформації, приклади їх використання в освітній галузі.
43. Медіаосвіта та її вплив на розвиток дитини. Вплив медіа на емоційний і вольовий розвиток. Проблема медіа залежності. Вплив на стосунки.. Проблема медіанасильства та зростання агресії. Правила користування медіа.
44. Організаційно-методичні аспекти формування основ аудіовізуальної грамотності учнів. Сприйняття і переробка інформації, розвиток критичного мислення і уміння розуміти сутність повідомлень.
45. Комерційна медіа інформація і деформація дійсності. Корупційні схеми у засобах масової інформації і їх вплив на свідомість учнів загальноосвітніх шкіл і здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів.
46. Роль медіа у формуванні сучасної картини світу.. Сучасна система медіа (медіаланшафт) України. Латентні функції медіа, прихований вплив на суспільну свідомість та свідомість особистості.
47. Комерційна медіа інформація і деформація дійсності. Корупційні схеми у засобах масової інформації і їх вплив на свідомість учнів загальноосвітніх шкіл і здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів. Телевізійні ток-шоу і аудіо- програми («Свобода», «Свобода слова», «Я так думаю», авторські радіопрограми) їх ідеологічна спрямованість і правдивість.
48. Технології орієнтації в інформаційних потоках сучасного глобалізованого суспільства.
49. PR-акції в засобах масової інформації. Характеристика сучасного мистецтва, субкультура і контркультура молоді з позитивним ракурсом наркотиків, алкоголю, тютюнокуріння, міжетнічні та міжнаціональні стереотипи.
50. Мультимедійність як психолого-педагогічні умови сприйняття і засвоєння навчального матеріалу. Роль комп'ютера в творчому мисленні,

активізації пізнавальної діяльності учнів загальноосвітніх шкіл та здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів. Навчальні ресурси глобальної мережі Інтернет.

51. Соціальне значення відеоігор. Регулювання розповсюдження відеоігор. Історія розвитку відеоігор. Класифікація відеоігор. Жанри відеоігор.

52. Спеціалізовані комп'ютерні програми, системи віртуальної реальності їх вплив на особистість. Позитивні і негативні наслідки застосування медіа технологій навчання.

53. Тенденції сучасних медіа: кримінальна хроніка, спецпроекти, що пропагують культ насилля, незаконного збагачення, «красивого» життя тощо.

54. Радіо як мас-медіа. Радіогрупи в Україні. Визначення формату радіо. Класифікація форматів. Музичні й немусичні. Музика як масова культура.

55. Жанрова специфіка радіопередач. Загальні норми редагування радіопрограм. Жанри радіожурналістики.

56. Особливості роботи із створення радіопрограми. Жанри радіожурналістики. Етапи створення радіопрограм. Авторська радіопрограма. Особливості роботи радіоведучого.

57. Медіаосвітні проекти ЮНЕСКО та Ради Європи. Міжнародна і національна мережа медіаосвітніх інтернет-сайтів.

58. Свобода творчості та її соціальні виміри. Закріплення свободи слова законодавчими актами та нормативно-правовими документами.

59. Економічні та фізичні загрози мас-медіа. Судове та адміністративне переслідування суб'єктів мас-медіа.

60. Традиційна і діалектична логіка та їх місце в освоєнні медіапродукту. Методи систематизації і формування припущень та суперечливі твердження.

61. Медіаграмотність як засіб розвитку критичного мислення молоді. Технології критичного мислення в українській педагогіці.

62. Профілактика сучасних маніпулятивних технологій мас-медіа.

63. Використання сучасних досягнень психології для маніпулятивних технологій в мас-медіа.

64. Розвиток вільних і незалежних мас-медіа як європейський цивілізований вибір України.

65. Роль медіа в формуванні моральних, культурологічних, життєвих та світоглядних принципів громадянськості.

66. Європейські стандарти журналістської спільноти. Неупередженість суб'єкта мас-медіа.

67. Журналістські стандарти діяльності в європейській спільноті. Нормативно-правові аспекти журналістських стандартів.

68. Незалежна діяльність журналіста – головна запорука подання всебічно обгрунтованої та правдивої інформації.

69. Відповідальність мас-медіа перед суспільством за якість інформації. Співпраця журналіста з владними структурами.

70. Практична діяльність журналіста, журналістська етика та етикет.

71. Вимоги до професійного рівня журналіста. Підвищення кваліфікації журналістів, педагогічних і науково-педагогічних працівників з питань медіаграмотності.

72. Функції громадських організацій, вищих педагогічних навчальних закладів та закладів післядипломної педагогічної освіти щодо формування медіаграмотності педагогічних, науково-педагогічних працівників, здобувачів

вищої освіти вищих педагогічних навчальних закладів та учнів загальноосвітніх шкіл.

73. Формування критичного мислення у здобувача вищої освіти та школярів. Розвиток мислення як основний аспект на сучасному етапі розвитку освітнього сектора.

74. Впровадження в українську педагогіку технології критичного мислення. Теорія медіаосвіти як засіб формування “критичного мислення” (Critical Thinking Approach, Critical Democratic Approach) і його теоретична база (синтез “захисної”, “семіотичної” і “ідеологічної” теорій).

75. Об'єктивні і суб'єктивні причини викривлення інформаційного простору. Маніпулятивні засоби в телевізійних новинах.

76. Маніпулятивний потенціал телевізійних політичних ток-шоу. Маніпулятивний потенціал Інтернету.

77. Профілактика сучасних маніпулятивних технологій мас-медіа. Утвердження в сучасних демократичних суспільствах принципів законності, прозорості, доступності, врахування культурної, ідеологічної та політичної багатоманітності в суспільстві, врахування в інформаційно-комунікаційній діяльності загально визнаних міжнародних норм та стандартів.

78. Найбільш поширені технології підсвідомого впливу засобів масової інформації.

79. Реклама як інструмент маніпуляції. Прийоми і технології впливу.

80. Новинні стандарти. Джерела новин. Принципи побудови новини. Світові новинні агентства. Українські новинні агентства. Професійні новинні стандарти. Відповідальність за порушення новинних стандартів. Замовні матеріали та їх ознаки (джинси).

81. Залежність змісту новин від редакційної політики. Найбільші медіа власники в Україні. Закон «Про прозорість медіавласності».

82. «Етичний кодекс українського журналіста». Вплив медіа власників на редакційну політику. Протидія порушенню журналістської етики.

83. Порушення стандарту балансу думок. Баланс думок і структура матеріалу. Баланс думок та аргументація. Дотримання балансу думок в умовах війни.

84. Стандарти достовірності і точності. Критерій правдивості інформації. Джерела інформації та їх перевірка: контрольні питання. Особливості цитування інформації та стандарт точності.

85. Методика викладання медіаграмотності. Актуальність та стан розробки проблеми у сучасній педагогічній науці. Визначення понять. Цілі та функції методики викладання медіа грамотності.

86. Медіа в навчально-виховному процесі вищих педагогічних навчальних закладів. Використання можливостей засобів масової інформації і комунікації в освітній діяльності загальноосвітніх і вищих навчальних закладів.

87. Вплив аудіовізуальної інформації на навчання і виховання учнів загальноосвітніх шкіл і здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів. Використання аудіовізуальної інформації педагогічними і науково- педагогічними працівниками в практичній діяльності.

88. Соціальна інформація та її основні характеристики: кількість, цінність, зміст, об'єктивність, адекватність, достовірність, точність, оперативність, надійність.

89. Роль батьків у формування морально-етичних орієнтирів, навчання молоді правильно орієнтуватися у пропозиціях сучасних мас-медіа, відрізняти справжнє від фальшивого, формувати власну думку. Приклади маніпуляцій в засобах масової інформації, їх соціальна безпека. Ін'сценійний характер медіаосвіти як запобіжна ланка від шкідливих впливів медіа.

90. Медіакомпетентність та медіакомпетенція педагогічних та науково-педагогічних працівників.

4. Критерії оцінювання

За національною (4-бальною) шкалою

Оцінка «*відмінно*» виставляється здобувачу вищої освіти, якщо:

- відповідь повністю розкриває зміст усіх поставлених теоретичних питань;
- демонструє знання нормативних документів, які регламентують журналістську діяльність в Україні;
- знає фундаментальні дослідження з журналістики, називає зарубіжних та українських дослідників цієї галузі;
- вільно оперує термінологією з дисципліни;
- виклад думки послідовний, логічний, аргументований, стилістично вправний;
- дає вичерпні відповіді на додаткові запитання.

Оцінку «*добре*» виставляється здобувачу вищої освіти, якщо:

- відповідь здобувача вищої освіти в основному розкриває зміст усіх поставлених теоретичних питань, основні проблеми розкриті повно і ґрунтовно;
- демонструє знання нормативних документів, які регламентують журналістську діяльність в Україні;
- знає фундаментальні дослідження з журналістики, називає зарубіжних та українських дослідників цієї галузі;
- в основному правильно використовує термінологію з журналістики, невелика кількість термінологічних помилок не перешкоджає розумінню змісту викладеного;
- викладає матеріал, в основному аргументуючи теоретичні положення, але відчуває труднощі у викладенні своєї думки щодо низки проблем;
- в основному дає відповіді на додаткові запитання.

Оцінку «*задовільно*» виставляється здобувачу вищої освіти, якщо:

- відповідь здобувача вищої освіти лише частково розкриває зміст поставлених теоретичних питань, основні проблеми розкриті поверхово;
- демонструє незнання нормативних документів, які регламентують журналістську діяльність в Україні;
- не знає фундаментальних досліджень з журналістики, не може назвати зарубіжних та українських дослідників цієї галузі;

- допускає значну кількість термінологічних помилок, що ускладнює розуміння змісту викладеного, володіє обмеженим запасом термінів з журналістики;

- виклад думки має серйозні порушення логіки, майже не аргументує теоретичні положення, не має своєї думки щодо більшості проблем;
- дає відповіді на додаткові запитання лише за допомоги підказок викладача.

Оцінку «*незадовільно*» виставляється здобувачу вищої освіти, якщо:

- відповідь здобувача вищої освіти не розкриває зміст поставлених теоретичних питань, основні проблеми не визначені, або відповідь відсутня;
- демонструє незнання нормативних документів, які регламентують журналістську діяльність в Україні;
- не знає фундаментальних досліджень з журналістики, не може назвати зарубіжних та українських дослідників цієї галузі;
- майже не користується термінологією, запас термінів мінімальний;
- не дає відповіді на додаткові запитання навіть за допомоги підказок викладача.

За 100-бальною шкалою:

- 90 – 100 балів – *відмінно* – відмінне виконання з незначними помилками;
- 75 – 89 балів – *добре* – вище середніх стандартів, але з деякими помилками;
- 65 – 74 бали – *добре* – в цілому змістовна робота зі значними помилками;
- 58 – 64 бали – *задовільно* – чітко, але зі значними недоліками;
- 50 – 57 балів – *задовільно* – виконання відповідає мінімальним критеріям;
- менше 50 балів – *незадовільно*.

6. Список рекомендованої літератури

Базова

1. Бернадская Ю. С. Звук в рекламе / Ю. С. Бернадская. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2014. – 135 с.
2. Жиленко І. Р. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.): навчальний посібник / І. Р. Жиленко – Суми: Вид-во СумДУ, 2010. – 456 с.
3. Формування медіаграмотності педагогів: Навчально-методичний посібник. Покросва Л. Д., Акименко О. С., Алфьорова З. І., Дегтярьова Г. А., Казакова Т. В., Косенко В. В., Нурсева Т. К., Старкова Г. В.; за заг. редакцією Л. Д. Покросевої. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2014. – 236 с.
4. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво: навчальний посібник. – 2-ге вид., перероб. і допов. / Т. О. Приступенко, Р. В. Радчик, М. К. Василенко та ін.; за ред. В. В. Різуна. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2013. – 352 с.
5. Іванов В. Ф. Журналіст і суспільство // Етика в редакційному повсякденні. – К. : Академія Української Преси, Видавництво "К.І.С.", Фонд Фрідріха Науманна «За свободу», 2014. – С. 11 – 25.
6. Іванов В., Волошенко О., Кульчинська Л. Медіаосвіта та

медіаграмотність: короткий огляд. – К.: АУП, ЦВП, 2014. – 58 с.

7. Конспект уроків з основ медіаграмотності учнів загальноосвітніх шкіл. Мокрогуз О. П., Волошенко О. В. та інші; за науковою редакцією Іванова В. Ф. – К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. – 132 с.

8. Любченко Ю. В. Звук в інформаційному радіомовленні: когнітивний аспект / Ю. В. Любченко // Наукові записки інституту журналістики. – 2012. – Т. 46. – С. 98–101.

9. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенко; за науковою редакцією В. В. Різуна. – К.: Центр вільної преси, 2015. – 352 с.

10. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник для студентів педагогічних коледжів / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенко; За науковою редакцією В. В. Різуна. – Київ: Центр Вільної Преси, 2014. – 431 с.

11. Михайлин І. Л. Основи журналістики: підручник для студентів спеціальності «Журналістика» / І. Л. Михайлин. – Харків: ХІФО, 2004. – 350 с.

12. Михайлин І. Л. Історія української журналістики. Період становлення: від журналістики в Україні до української журналістики. Підручник для вищої школи. – Харків: Прапор, 2005. – 345 с.

13. Назаренко Г. І. Інформаційні жанри журналістики: Навчальний посібник. Частина 1 – К.: НАУ, – 2014. – 32 с.

14. Практична медіаосвіта: авторські уроки. Збірка / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенко; за науковою редакцією В. В. Різуна та В. В. Літостанського. – К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2013. – 447 с.

15. Риторические основы журналистики. Работа над жанрами газеты: [учебное пособие З.С. Смелкова, Л.В. Асеурова, М.Р. Савова, О.А. Сальникова]. – [3-е изд.]. – М.: Флинта: Наука, 2016. – 320 с.

16. Серажим К. С. Текстознавство: навчально-методичний посібник / К. С. Серажим. – К.: ПАЛІВОДА А. В., 2012. – 188 с.

17. Словник журналіста: терміни, мас-медіа, постаті / За ред. Ю. М. Біззілі. – Ужгород: ВАТ «Видавництво «Закарпаття», 2014. – 224 с.

18. Федоров А. В. Словарь терминов по медиаобразованию, медиапедагогике, медиаграмотности, медиакомпетентности. – М.: АУП, 2010. – 427 с.

19. Шейбе С., Рогоу Ф. Медіаграмотність: підручник для вчителя / Сінді Шейбе, Фейс Рогоу/ Перекл. з англ. С. Дьома; за заг. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенко. – К.: Центр вільної преси, Академія української преси, 2014. – 319 с.

Допоміжна

1. Автор чи формат? / А. Кокотюха // Телекритика. – Режим доступу: <http://old.telekritika.kiev.ua/tvweek>. (31.08.2015).

2. Брикайло О. Повноцінно фінансувати власні студійні розважальні проекти – не менш ефективно, ніж фінансувати телекіно. – Режим доступу: <http://www.telekritika.ua/telebachennya/2017-12-14/35523>

3. Виступ на семінарі в “Українському незалежному центрі політичних досліджень” / К. М’ясникова // Незалежна асоціація телерадіомовників України. – Режим доступу: <http://www.ucipr.kiev.ua>

4. Від державного до громадського телебачення (досвід країн Центрально-Східної Європи) / Мунгій-Пінніді Аліна // «Діалог. иА (Переклад Оксани Гриценко). – Режим доступу: www.mccenter.org.ua. Назва з екрана.

5. Гнатюк С. Сучасний розвиток національного медіа-середовища в Україні (аудіовізуальні ЗМІ). – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/November/12.htm> - Назва з екрана. - Дата звернення - 26.06.2013.

6. Гоян В. Журналістське розуміння візуальної сутності телебачення: теоретико-методичні аспекти (на прикладі викладання спецкурсу: Колористика та зображальна естетика телевізійних програм: світовий досвід). – Режим доступу: <http://ojs.library.univ.kiev.ua/inbox.php?act=article&article=1346> - Назва з екрана. - Дата звернення - 26.06.2013.

7. Данькова Н. Пасьянс міжнародних телеформатів. – Режим доступу: http://www.telekritika.ua/telebachennya/2007-11-23/3_5109. Назва з екрана. - Дата звернення - 26.06.2013.

8. Державне регулювання медіа-простору: Світовий досвід для України (на прикладі аудіовізуальних ЗМК). – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/March/07/html> - Назва з екрана. - Дата звернення - 26.06.2013.

9. Економічна експансія на медіаринку України / Н. Мельничук. – Режим доступу: <http://www.universum.org.ua>. - Назва з екрана.

10. Жданов І. Ліцензування телерадіопростору. Дубль два / І. Жданов // Дзеркало тижня. – 2001. – № 13. – Режим доступу: <http://www.dt.ua> (26.06.2013). - Назва з екрана.

11. Жиланська І. В. Медіаобразование молодежной аудитории. Томск: ТИИТ, 2009. – 322 с.

12. Журналістське розслідування / 3-тє вид., оновлене та доповнене, фінансується Міністерствами закордонних справ Республіки Франція та Королівства Нідерланди, адаптація і упорядкування А. Лазарєва, Ю. Сабрі та ін. – К.: Інститут масової інформації, 2006. – 128 с.

13. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: підручник / В. Й. Здоровега. — Вид. 3-є, перероб. і допов. – Львів: ПАІС, 2008. — 276 с.

14. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. – 3-є вид., перероб. і допов. – Львів: ПАІС, 2008. – 276 с.

15. Івнов Г. Основи продюсерства. Аудіовізуальна сфера / Г. Івнов, П. Огурчиков, В. Сідоренко. – М.: «ЮНІП», 2003. – 719 с.

16. Келлісон Кетрін Продюсерство на телебаченні. Практичний підхід. – Мінськ: «Грєвцов паблішер», 2008. – 379 с.

17. Кость С. Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини ХХ ст.: ідейно-концептуальні засади, періодизація). – Львів, 2008. – 270 с.

18. Кость С. Історія української журналістики (західноукраїнська преса першої половини ХХ ст.: структура, проблематика. Книга перша). – Львів, 2008. – 264 с.

19. Лизанчук В., Лубкович М. Радіозвіт і радіовиступ // Теле- та радіожурналістика. – 2009. – Вип. 8. – С. 8 – 28.

20. Просветов С. Телевізійні пристрасті. Національний ефір без національного виробника. - Режим доступу : <http://www.pg.com.ua> (26.06.2013) - Назва з екрана.
21. Пять лет развития украинского телевидения / Обозр розвитку телеринка за 2001 - 2006 годы // Телекритика - 17.10.06. - Режим доступу : <http://old.telekritika.ua>.
22. Телебачення без кордонів // Телекритика. - 2007.03.20. - Режим доступу : <http://www.telekritika.ua/media-rinok/media-svit> - Назва з екрана.
23. Українське телебачення: вчора, сьогодні, завтра. - К. : Дирекція ФВД, 2006. - с. 648
24. Український інформаційний простір : потрібна агресія / А. Шоріна // Центр політичного аналізу. - 2007.03.27. - Режим доступу : www.dialogs.org.ua. - Назва з екрана.
25. Український медіапростір скуплено оптом та в роздріб, хоча дуже важко визначити ким саме / А. Оскара // "Говорить і показує Україна", 26.06.06
26. Фатеева И. А. Медиаобразование: теоретические основы и опыт реализации: монография. Челябинск: Изд-во Челяб. гос. ун-та, 2007. - 270 с.
27. Федоров А. В. Развитие медиакомпетентности и критического мышления студентов педагогического вуза. М.: Изд-во МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех», 2007. - 616 с.
28. Федоров А. В. Развитие медиакомпетентности студентов в процессе медиаобразования. Saarbrücken: Lambert Academic Publishing, 2010. - 580 с.
29. Федоров А. В. Словарь терминов по медиаобразованию, медиапедагогике, медиаграмотности, медиакомпетентности. - Таганрог: Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 2010. - 64 с.
30. Цвик В. Л. Украинское телевидение : опыт, практика, проблемы. - К.: Мистецтво, 1985.
31. Шаповалов Ю. Телевізійна публіцистика. - Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002. - 234 с.
32. Шемшученко Ю. С. Інформаційне законодавство "України: Науково-практичний коментар / Ю. С. Шемшученко, І. С. Чиж. - К. : ТОВ Видавництво «Юридична думка», 2006. - 230 с.
33. Яковець А.В. Телевізійна журналістика: теорія і практика : [підручник] / А.В. Яковець. - К. : «Вид. дім «Кисво-Могилян. акад.», 2007. - 353 с.
34. Яковець А. В. Концепція телевізійної програми / А. В. Яковець. - К. : «Вид. дім «Кисво-Могилян. акад.», 2000. - 345 с.